

Nr 686

Av herr **Tistad m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 17, med förslag till förordning om avdrag vid inkomsttaxeringen för viss aktieutdelning, m. m.

(Lika lydande med motion nr 854 i Andra kammaren)

I proposition nr 17 föreslås nya bestämmelser om avdragsrätt för utdelning på nyemitterade aktier. Avdrag skall enligt förslaget få göras under 10 år med 5 % av det belopp som inbetalats för aktierna.

I propositionen föreslås dessutom att avdragsrätt införes för avsättning till särskild nyanskaffningsfond.

Företagens möjligheter till konsolidering och rationalisering har minskat genom den successivt avtagande självfinansieringsgraden. Samtidigt upprätthåller riksbanken kontroll över obligationsemissioner. Kapitalanskaffningen för företagen har således försvårats. I detta läge framstår det som nödvändigt att bl. a. underlätta kapitalanskaffningen via nyemissioner.

Annell-lagen

1960 års lagstiftning om aktieutdelningar fick provisorisk karaktär. Orsaken härtill torde ha varit, att man inte ansåg verkningarna av lagstiftningen tillräckligt utredda. Man vet nu att Annell-lagen haft positiv effekt på nyemissionsverksamheten.

I departementspromemorian som ligger till grund för propositionen understryks att riktlinjerna för långtidspolitiken måste vara, att den svenska ekonomins internationella konkurrenskraft skall förstärkas. ”Den ekonomiska politiken måste därför medvetet inriktas på att främja produktivitetstegringen, främst genom ett ökat utrymme för produktiva investeringar.” Annell-lagen och det nu framlagda förslaget måste ses som ett led i en sådan strävan. Emellertid har i promemorian så gott som uteslutande berörts rent skattetekniska spörsmål, medan de samhällsekonomiska aspekterna lämnats åsido. Denna anmärkning kunde i och för sig också riktas mot 1960 års förslag. Då var det emellertid fråga om en provisorisk försökslagstiftning. Innan man föreslagit en permanentning av denna lagstiftning borde man med bl. a. det erfarenhetsmaterial, som numera finns, som grund ha sökt närmare utreda lagstiftningens inverkan på kapitalmarknaden, företagens investeringsvolym etc. och de samhällsekonomiska konsekvenserna av förslaget. Någon sådan utredning har emellertid inte gjorts. Man torde över huvud taget kunna ifrågasätta lämpligheten av isolerade delreformer på företagsbeskattningens område utan noggranna undersökningar om de samhällsekonomiska verkningarna. Det nu framlagda förslaget framstår

i detta hänseende inte som någon isolerad företeelse. Den nyligen genomförda aktievinstbeskattningen är ett annat exempel på en sådan delreform med vittgående samhällsekonomiska konsekvenser, vid vars genomförande de ekonomiska sammanhangen inte närmare utretts. Kapitalförsörjningsproblemet och dess samband med skattesystemet fordrar betydligt grundligare undersökningar än vad som presterats. Näringslivets allt större behov av riskvilligt kapital nödvändiggör redan i och för sig en allmän översyn av företagsbeskattningen och dess funktion och syften.

Beträffande aktiebolags och ekonomiska föreningars aktieinnehav i s. k. kapitalplaceringssyfte föreslås den provisoriska kedjebeskattnings på utdelningsinkomster, som infördes genom 1960 års lagstiftning, bli permanentad. Problematiken kring kedjebeskattningsfrågan tas det oaktat inte upp till närmare behandling i promemorian, utan man har nöjt sig med några kortfattade hänvisningar till vad som anförts av 1960 års sakkunniga och av departementschefen i samband med införandet av den provisoriska lagstiftningen.

Med tanke på tidigare gjorda uttalanden från lagstiftare och från remissinstanser föreslår vi att de föreslagna ändringarna skall betraktas som provisoriska och att frågan vidare utredes genom företagsskatteutredningen.

I och för sig torde det nu framlagda förslaget innebära en förbättring i jämförelse med nu gällande provisoriska lagstiftning, såväl vad gäller att uppfylla de syften som ligger bakom lagstiftningen som vad gäller den tekniska utformningen.

Avdrag skall enligt propositionens förslag få göras med 5 % per år av inbetalat kapital under högst 10 år. Företagen skall få frihet att välja år, när avdragsrätt yrkas, bland de 15 år som följer efter det inbetalning skett.

Bestämmelserna har till syfte att möjliggöra en likartad behandling av nyemissioner av aktier och obligationsemissioner. Den föreslagna höjningen av avdragsprocenten från 4 till 5 % innebär att avdraget anpassas bättre till den faktiska obligationsräntan. Tiden för avdragsrätten föreslås utsträckt till 10 år för att få en närmare anknytning till löptiden för obligationslån. Det skall således efter den nya lagens ikraftträdande bli möjligt för företagen att på mer likartade villkor än tidigare välja mellan nyemission och obligationsemission, när de överväger att finansiera en utvidgning av rörelsen.

Propositionens förslag innebär visserligen att bestämmelserna för avdrag för utdelning på nyemissioner förbättras, men det kommer likväl att löna sig i skattehänseende att göra obligationsemissioner i stället för nyemissioner av aktier. Avdrag för erlagd obligationsränta får göras under obligationens hela löptid, d. v. s. för industriobligationer i genomsnitt ca 20 år, och med högre belopp (obligationsräntan) än den avdragsberättigade aktieutdelningen. Om tidsperioden för avdraget utsträcker till 20 år, innebär detta ytterligare ett steg mot skattemässig likabehandling av finansiering genom nyemission och lånefinansiering. Ännu ett skäl till att sätta tiden till 20 år är att man därigenom skulle uppnå en viss anknytning av avdragsrättens utsträckning i tiden till den normala omloppstiden för kapitalet till en större investering i maskiner och byggnader. Den normala löptiden för industriobligationer kan ses som ett uttryck för tanken att lånetiden bör sammanfalla med investeringens livslängd.

Införandet av en avdragsperiod på 20 år torde inte komma att lägga hinder i vägen för en ev. omläggning av systemet, som kan bli en följd av ovan föreslaget utredningsarbete.

Som ytterligare åtgärd för likabehandling av finansieringsalternativen kan man överväga en avdragsprocent som anknyter närmare till den faktiska obligationsräntan. Man kan t. ex. fastställa avdragsprocenten under ett visst år till den genomsnittliga låneräntan under året och sedan låta procenten variera årsvis i överensstämmelse med räntevariationerna. Denna fråga bör närmare utredas i samband med den föreslagna översynen.

Särskild nyanskaffningsfond

För rätt till avdrag för avsättning till särskild nyanskaffningsfond fordras enligt propositionen, att avsättningen skall avse vinst vid avyttring av rörelse eller del av rörelse och att försäljningen skall vara ett led i en strukturrationalisering, som är önskvärd från allmän synpunkt. Fonden skall tas i anspråk för avskrivning på nyinvesteringar i företaget.

Bestämmelserna om denna fond avviker från de regler som gäller för t. ex. särskild investeringsfond för avyttrat fartyg, vilken ligger närmast till hands för jämförelse, däri att det för avdragsrätt krävs "synnerliga skäl", d. v. s. att försäljningen skall vara ett led i allmännyttig strukturrationalisering. Någon sådan kvalifikation uppställs inte för fartygsfonder eller för andra investeringsfonder. Kungl. Maj:t föreslås således beträffande nyanskaffningsfonderna få diskretionär prövningsrätt i frågan huruvida "synnerliga skäl" föreligger eller inte. Endast med största tveksamhet kan vi — med beaktande av att lagstiftningen klart utsäges vara ett provisorium — tillstyrka en sådan ordning. KF har i sitt remissyttrande skisserat en alternativ utformning av fondbestämmelserna på grundval av generella regler. KF:s förslag bör ytterligare utredas.

En motsvarighet till rekvisitet "synnerliga skäl" återfinns i de av fjolårets riksdag beslutade dispensreglerna till den då genomförda aktievinstbeskattningen. Befrielse från sådan aktievinstskatt, som beräknas enligt den s. k. schablonmetoden, kan medges om beskattningen kan antagas "hindra strukturrationalisering, som är önskvärd ur allmän synpunkt". Vid riksdagsbehandlingen framhöll bevillningsutskottet (utl. nr 46/1966 s. 28) att det var angeläget, "att prövningen av dispensfallen blir så liberal och likformig som möjligt". Vi förutsätter, att detta uttalande även får gälla den i detta sammanhang aktuella lagstiftningen i tillämplig mån.

Enligt propositionen skall fondavsättning kunna användas för avskrivning av tillgångar i annan förvärvskälla än den, vari avsättning skett. Däremot säges ingenting om möjligheterna att — inom en koncern — använda fondavsättningen inom ett företag till avskrivning av investeringar i ett annat företag. Detta anser vi vara en brist i propositionen. När ett koncernföretag företar en större försäljning i strukturrationaliseringssyfte är det ofta inte lämpligt eller ens möjligt att företa nyinvesteringar i samma företag, om strukturrationaliseringssyftet skall bibehållas. Det är i stället ofta nödvändigt att nyinvesteringar göres inom ett annat företag i koncernen.

Därigenom uppnås större och effektivare enheter. Även i sådana fall bör enligt vår mening möjlighet föreligga att göra avsättning till nyanskaffningsfond och använda de avsatta medlen till avskrivning på de nyanskaffade tillgångarna. Regler av motsvarande innebörd gäller redan i fråga om investeringsfonder i konjunkturutjämnings syfte. I förevarande sammanhang får sådana regler anses vara än mer befogade.

Med stöd av det anförda hemställas,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 17 måtte

- a) besluta att den i propositionen föreslagna lagstiftningen skall anses provisorisk i avvaktan på resultatet av nedan under d) nämnd utredning,
- b) besluta att avdrag för utdelningar på nyemissioner tills vidare skall få åtnjutas under sammanlagt högst tjugo år i stället för under högst tio år, som föreslås i propositionen,
- c) besluta att avsättning till särskild nyanskaffningsfond inom ett företag i en koncern skall kunna tillgodogöras även för avskrivning av tillgångar inom ett annat företag i samma koncern, när rekvisiten i övrigt är uppfyllda,
- d) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tilläggsdirektiv till företagsskatteutredningen rörande i denna motion begärda utredningsuppdrag,
- e) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om ytterligare utredning rörande det förslag till alternativ utformning av bestämmelserna om särskild nyanskaffningsfond, som framlagts av KF i remissyttrande över departementspromemorian; samt att vederbörande utskott måtte utarbeta av förslagen härovan föranledd ändring i propositionens lagtextförslag.

Stockholm den 7 februari 1967

Eskil Tistad (fp)

Stig Stefanson (fp)

Johan A. Olsson (cp)

Sven E. Sundin (cp)
